האגודה לזכויות האזרח בישראל
جمعية حقوق المواطن في اسرائيل
The Association for Civil Rights in Israel

21.4.2020

לכבוד:
מר שלמה אבואב
מנכ"ל משרד החינוך

באמצעות הפקס: 02-5198125
באמצעות דואר אלקטרוני: mankal@education.gov.il

-בהול-

שלום רב,

הנדון: **הערכות משרד החינוך והרשויות המקומיות לחזרת החינוך המיוחד לפעילות**

1. אנו פונים אליכם בשמם של הורי ותלמידי החינוך המיוחד, בעניין החזרה לפעילות חלקית במוסדות החינוך המיוחד ללא הפעלה של מערך הסעות התלמידים. ההחלטה המוצדקת והמבורכת להחזיר את הגנים ובתי הספר בחינוך המיוחד לפעילות חלקית התקבלה בעקבות מצוקה קשה שנוצרה בקרב רבים מהתלמידים והמשפחות שנותרו ללא מסגרת, וללא טיפול ומענה מקצועי בתקופת המשבר.

2. לקראת החזרת מוסדות החינוך המיוחד לפעילות, האמורה להתרחש היום - 21.4.2020, פרסם אגף החינוך המיוחד במשרד הנחיות בעניין פעולת ההסעות, ובהן הוראות מפורטות לנהגים למלווים ולתלמידים לשמירה על כללי זהירות והיגיינה לצמצום סכנת ההדבקות בקורונה. בהנחיות נקבע גם, כי הזכאות ואופן ביצוע ההסעות ישמרו כפי שהיו בטרם הפסקת הלימודים בשל המשבר.

3. זכותם של תלמידי החינוך המיוחד להסעה אל מוסד הלימודים המתאים להם וממנו מעוגנת, בין היתר בחוק הסעה בטיחותית לילדים ולפעוטות עם מוגבלות, תשנ"ד-1994. הפעלת ההסעות ומימונן מצוי באחריות רשות החינוך המקומית, בין אם הילד לומדת בתוך תחום הרשות המקומית או מחוץ לה.

4. חרף האמור, נראה שהרשויות המקומיות ואגף החינוך המיוחד במשרד, לא נערכו כראוי להפעלת הסעות התלמידים: בימים האחרונים רבים מההורים התבשרו כי מערך ההסעות לבתי הספר והגנים אינו ערוך, ולא ישוב בינתיים לפעול. רבים ממוסדות החינוך הודיעו למשפחות כי רק תלמידים שהוריהם יוכלו לקבל אחריות על הסעתם למוסד הלימודים ובחזרה ברכבם הפרטי – יוכלו להגיע ללימודים.

5. כידוע, מערך החינוך המיוחד אינו מציע פתרון לכל תלמיד בשכונת מגוריו ואף לא בהכרח בישוב מגוריו. רבים מהתלמידים, שאין פתרון חינוכי מתאים עבורם בקרבת מקום מגוריהם, נאלצים להתנייד מדי יום ליישובים מרוחקים, ולשוב אחר הצהריים, על מנת ללמוד במוסד חינוך מיוחד המתאים לצרכיהם.

6. פניות שונות שהגיעו לאגודה לזכויות האזרח מעידות על המצוקה. כך למשל, התקבלה פנייה ממשפחה המתגוררת בעיר אשדוד, שילדיה לומדים בבית הספר "ברושים" לחינוך מיוחד בצפון תל אביב, משום שאין מוסד חינוך קרוב יותר המתאים לצרכיהם הייחודיים. כן קיבלנו פניה ממשפחה קשת יום המתגוררת בעיר לוד, אשר אחד מבני המשפחה לומד במוסד חינוך מיוחד בעיר רחובות. כן ידוע כי תלמידים תושבי הפזורה הבדואית מוסעים מדי יום מרחקים רבים – לבתי הספר לחינוך מיוחד בערים דימונה ובאר שבע.

7. משפחות שאינן בעלות רכב, ושבהן ההורים אינם פנויים להסעת הילדים הלוך ושוב במהלך היום, לא יוכלו לשלוח את ילדיהן למוסדות החינוך המיוחד גם היום. הילדים יישארו בבתיהם, ולא יזכו לחזור למסגרות המעניקות להם מסגרת חינוכית, טיפול ותמיכה הנחוצים להם כל כך.

8. החזרת מוסדות החינוך לפעילות בהעדר הסעות פוגעת ומפלה אותן משפחות שאין בבעלותן רכב פרטי ואינן יכולות לדאוג להסעת הילדים למוסדות החינוך בכוחות עצמן. מטבע הדברים, מדובר בעיקר במשפחות המתגוררות בפריפריה, ובמשפחות איתנות פחות מבחינה סוציואקונומית. אותן משפחות שאינן יכולות להסיע את ילדיהן לשיעורים המעטים המתקיימים במסגרת הפעילות החלקית, הן גם המשפחות הזקוקות ותלויות במידה הרבה ביות בשירותי החינוך הציבוריים משום שאינן יכולות לממן עבור הילדים טיפולים וסיוע פרטני באופן פרטי.

9. על כן, ההחלטה לאפשר את חזרת החינוך המיוחד לפעילות ללא הפעלה מלאה של מערך ההסעות הנה מפלה, בלתי סבירה ומנוגדת להוראות החוק. מצב זה פוגע בזכותם של תלמידי החינוך המיוחד מעוטי האמצעים לגישה לחינוך, וכן בזכותם של התלמידים ובני משפחתם לשוויון ולכבוד.

10. אנו קוראים למשרד החינוך לפעול באופן מיידי, בתיאום עם הרשויות המקומיות ומרכז השלטון המקומי במשרד הפנים, ולהורות לרשויות המקומיות לשוב ולהפעיל את מערך ההסעות באופן מלא וללא דיחוי, כבר ביום הלימודים הבא.

בכבוד רב ובברכה,

רעות שאער
מנהלת פניות הציבור

העתקים:

אריה מור, סמנכ"ל ואחראי פעילות שעת חירום במשרד החינוך

עו"ד איילת מלקמן - הייעוץ המשפטי למשרד החינוך

מר מרדכי כהן, מנכ"ל משרד הפנים

אגף א' – חינוך מיוחד